

Лист пастирський

НИКИТИ БУДКИ
ЕПИСКОПА КАНАДИЙСЬКИХ РУСИНІВ

О потребі організації

Вінніпег, Манітоба.
1913.

НИКИТА БУДКА

ЕПИСКОП КАНАДИЙСЬКИХ РУСИВ

ПІСЬМА БУДКА

БОЖОЮ МИЛОСТИЮ І БЛАГОСЛОВЕНЕМ АПО-
СТОЛЬСКОГО ПРЕСТОЛА
ЕПИСКОП КАНАДІЙСКИХ РУСИНІВ,
ВСЕЧЕСНОМУ СЬВЯЩЕНЬСТВУ І ВСІМ ВІРНИМ
СВОЄЇ ЕПАРХІЇ МИР О ГОСПОДІ І АРХІЄРЕЙСЬКЕ
БЛАГОСЛОВЕНЄ.

Господи, просвіщеніє моє и Спаситель
мой, кого убою ся Пс. 26 1.

Провидієс Боже вложило на мої слабї плечі Епископ-
ський омофор несподівано, бо совісно можу сказати, що о
моїм Епископським уряді в Церкві Христовій я і не думав
ніколи. Коли я згодив ся з волею Божою і прийняв сей
тяжкий хрест, то зробив се пересвідчений, що се не стало
ся ані для мене, ані задля мене, але я маю з волі Божої спов-
няти се відвічальний перед Богом і людьми уряд для до-
бра тих, що своїми молитвами і терпіннями душевними і ті-
лесними вимолити собі у Всевишнього Опікуна опущених
Епископа. О собі я отже, о своїх користях і страхах і ду-
мати не хочу і не можу, бо чую, що єсьм той вимолений
Мойсей і Арон Канадійських Русинів, що має їх в пустинні
опущеня, в гірких обставинах життя гуртувати, вести, хоро-
пити і боронити, має їм перецілєнням на передню землю
“всім вся бити”, щоби они жили як люди повинні і ціль
туземного життя, щастє в небі могли осягти. Ваше добро,
Ваші користи рішили, Мої Дорогі, о тім, що я прийняв у-
ряд Вашого першого Епископа, так само як лише Ваше до

бро мав на думці Святійший Отець Папа Римський, коли згодився на Єпископа для Русинів в Канаді з повними властями і скорше, чим хто другий сподівався, до Вас его при слав.

Уряд Єпископа є більше тягаром, чим честію. Божественний наш Спаситель спитав св. Петра: Сімоне, сиу Йони, чи любиш Ти мене? А коли Петро сказав щиро, що любить, почув: Коли мене любиш, то паси мої вівці. Коли отже уряд провадження вірних Христових є свідомством любови Ісуса, Господа нашого, хтож-би навіть найслабший не прийняв веденя громади Божої, та не показав, як він любить Найвисшого і найліпшого нашого Архіпастиря Спасителя?

Вся моя надія на Нім самім, на Архіпастирю, Спасителю. Він, що з малодушних рибарів виробив ласкою своєю Апостолів, стовпів Церкви своєї. Він додасть і мені сили сповнити Єго волю.

А Пречиста Діва, Мати руського Народу, нас і в Канаді заступить; під Єї всемогучий Покров віддав я відразу мою, простором найбільшу в світі Епархію, себе і всіх мені повірених Вірних зі всіми душевними і тілесними потребами.

З любовію до Архіпастиря Ісуса, під покровом Пречистої Діви, з благословенством Святійшого Отця, Папи Римського і всього Народу в старім краю приїхав я до Вас, Дорогі Мої Братя і Сестри.

Хто приїде до Канади, мусить з початку приїдувати. І Єпископ так зачинає. Розкинені наші люди так, що від краю до краю треба тиждень експресом їхати: відвідати хоть кілька місій і колоній, де мешкають Русини, приглянути ся, як вони живуть, які потреби мають, се було перше конечне. Кількасот листів зі всіх усюдів Канади з ріжпими трудностями полагодити і всі зібрані інформації про потреби Русинів в Канаді упорядкувати, се всьо так много часу забрало, що не міг я дотепер в жадний спосіб до Вас, Дорогі Мої, листа пастирського написати, хоть дуже мені то було прикро і все о тім думав.

Тепер находжу, Богу дякувати, вільнішу хвилю і хочу на перший раз сказати Вам, Дорогі Мої, як після зібраних інформацій представляє ся наше положенє в Канаді; що нам на се робити.

Хто знає славу і сумну історію нашого народу, особливо хто знає історію нашої еміграції за море, а пря тим

не є самолюбом, але чуючи ся живим членом свого народу, о народі своїм думає, чого єму треба, щоби мав добре ім'я і був правдиво щасливий, той не може поминути церковного питання, той мусить ясно справу віри народної не лише поставити і відповісти, але і в жите ввести.

Історія є учителькою життя. Історія нашого народу учить нас, що се, що ми є народом, що ми не винародовлені живим своїм життям, се виключно заслуга нашої Церкви з її прекрасним обрядом. Бо хтобуть з Русинів покіннув свою Церков, той і Народу вирікав ся і ставав на службу другим а правдиві наші патріоти все належали до народної Церкви або найменше шанували єї, видячи, що она тримає нарід. У нас більше, чим у других народів, є жите народне стисло звязане з нашою Церквою.

Не дивниця тому, що наш нарід так дорожить своєю Церквою, не диво, що всюди, де єго недоля викинула з рідної Вітчизни, пераз борше, чим власну хату, буде доми Божі. Зовсім ясно, чому на зазив Вирєвц. Митрополита Кир Андрея так горячо молили ся канадійські Русини о провідника церковного для Канадійської Руси і коли він вимолений станув між ними до організації руської Церкви в Канаді так щиро, скоро і з радостію горнуть ся до него.

Організація Русинів в Канаді яко одного народу не дасть ся інакше подумати, як лише через Церков. Приставанє до місцевих провінціональних партій чи сект релігійних, се нас розбиває на часті і ослабляє і не лиш не дасть ніколи скористати зі свободи на Канадійській землі, але і народности загрожує, бо з такими незлученими в одно частями ніхто політично мислячий не числить ся. Сполука Русинів з місцевими політичними партіями буде лише тоді користна, коли наперед будуть самі злучені в одно, а се інакше не можливо, як лише через Церков.

Дотепер була всяка організація Русинів в Канаді або сектярсько церковна, або партійна-політична, або церковна в грекокатоліцькій Церкві через парохіяльні громади. Головна сила Русинів остала вірна історичній правді що лише через свою рідну Церков спасуть ся і будуть сильними і коли тепер говорять хто о Русинах в Канаді, то не розуміє живших, як тих, котрі тримають зі своїм гр. кат. Єпископом.

Ті становлять осередок народу, ті мають заслугу, що не зірвали легкодушно в історію народу, і звязи зі старою Вітчизною, ті одні не є партія, але нарід. До тих і я при-

хав як їх Єпископ, щоби через з'єднання всіх через церковну організацію скріпити їх і не дати довше баламутити а стати раз вже на ясну дорогу до щасливішої будуччини. Щастє, сила, повага мого народу є цілє моєї місії, дорога і средства історією народа вказані є організація церковна і рідна школа.

Тимчасом справа церковна і шкільна є на Канадійській Русі так помогана і задушена, що самими людськими силами не можна єї розвизати і очистити. Щоби виняли пути на чисту воду і огрясти ся зі всього того, що нас ту нищить, понижає і ганьбить перед другими народами і грозиє не лише затратою доброго імені, але і народности і вічного єго спасєня, треба нам тут особлившої ласки Божої і помочи з неба, бо коли жадна будова і праця не удасть ся без благословєньства Божого, то особливо така трудна, як на ниві Канадійської Русі.

Дятого прошу Вас, Дорогі Мої Братя і Сестри, помогайте мені і собі у всім Вашими молитвами до Бога і Пречистої Діви Матєри Руського Народу, а коли почуєте голос Божий, не затверджуйте Ваших сердець, не шукайте са молюбно бізнесу одиниці, чи партії, але станьте як один муж за добро і честь цілого народу і за єго підпору Церков, сповніть волю Божу, бо Бог так хоче!

То, що дотепер так велике замішанє вкрало ся між нас вже з дому слабих і бідних, бо до вільної Канади зовсім не приготованих, і при самозрозумілій конкуренції сильніших від нас народів очевидно нас усюди на послідній плян спихає, то мусить скінчити ся, бо се не є воля Божа, ані народу; се непокликані партійні і сектєрські наганячі, проводирі шукали дороги і користали з замішаня. Спихалисьмо лину за нашу біду все на другі народи; а тут в Канаді де кождий нарід сам собі ліпшу долю здобуває і може здобути, хто сему винен, що ми ще навіть ані назви народу не маємо, ані не визнаємо своєї віри. Чи не йшли Ви Дорогі Мої, з повним розгоном на службу другим народам, чи їх партіям і сектам за клячами непокликаних дотеперішних Ваших проводирів? "Галішенами" Ви не є, а так Вас урядово називано, чому не було кому за тим обстаті? Сеж перше питанє: хто ми? Не, до котрої партії нам пристаги, і кому служити. Чому мене усюди чужинці питають, що то є Русини, чи то ті "Галішени"?

А чи наш нарід не має жадної віри, чи всьої пристав до протестантів, коли урядові школи для учителів Русинів

позакладано протестанцькі? Хто тому винен? Конкуренція? Певно, але головні партійні проводирі, що на се згодилися. Протестанти дуже тішили би ся, колиб Русини до них пристали так, як много дотеперішних проводирів се зробило і гроший не жалували би на се, але ми маємо свою добру віру і свої школи католицькі муслимо мати.

Коли ті, що їх правительство питало ся, які школи Русинам дати, не знали, яку наш нарід має віру і пішли на службу протестантам, то най знають, що на такі болячі жарти і бізнеси, що обходять цілий нарід і его будуччину, не вільно глядіти через окуляри партії чи секти, але ту нарід має і скаже слово. Що він ані яко нарід, ані як віруючий не існує урядово, се не перешкаджає правді, що Русини канадійські є і що вони яко нарід не лютерани, але греко-католики.

Або таке диво! XII. урядовий виказ конскрипційний з 1 червня 1911 року подає в відділі о віроісповіданях Канади 81 ріжних вір! Чи гадаєте, що там є вказані Русини греко-католики? Нема! Є нпр. разом на цілу Канаду 15 Арменів, а найменше 150.000 Русинів греко-католиків нема! Чи дійсно нема в Канаді греко-католицьких Русинів? Хто такі списи робив? Чи може ніхто з Русинів не признав ся до своєї віри?

Як не мають Русини своєї віри, то розуміє ся, що всі закомі Русинів запрячи до свого воза і тому є між нами така маса наганячів.

І якжеж ту серед такого закапареня перворядних житєвих питань, серед такого баламуцтва надіяти ся якоїсь красної будучности. Коли нас так записують, то очевидно призначено нас на знищенє. Що Ви на то кажете, Дорогі Мої

Не стоїть тим сумним спостереженням на перешкодї се, що у нас на канадійській Русї так много газет, що аж всі тут і в старім краю дивують ся. Бо як раз газети наші з дуже малими виїмками суть найліпшим доказом сего, що ми розбиті і пле з нами, бо ми самі партії і секти. Що голова то розум; що партія, чи секта хочби як мала, вже й газета. Кому служить і до кого Русинів наганяє, той вже і платить часопись. Оноб не зле було мати і много газет, тільки не таких, як наші, самих собі противних і розбиваючих нарід на противні собі і ворожі частї. Перша наша потреба в Канаді то зєднання сил і яснє становище зглядом віри народу і Церкви. Тимчасом як раз часописи в заса-

дах своїх і одно і друге руйнують. Або порнографічно-уличні або сектарські, або вузко партійні лише розбивають і через се ослабляють єдність і силу, або неясним становищем лише підтримують дальше замшанс, баламуцтво і суть на користь чинсь, але не народну.

Час найвищий єднати ся. остатна пора організувати ся на тім поли, що одиноко може нас не лише зєдинити, але і запевниги силу і здобути прав! Церков наша і школа наша в ярмі, а лише через них ми станемо народом без встиду перед другими.

Серце болять роздумувати над станом нашого бідного народу в Канаді. Що ту вже не було, чого то ще не пробували рішкі добродіи народа? Але, Богу дякувати, ми ще не знищені, лише розбиті. Се певно, що злучені в велику церковну громаду, здобудемо не лише свої школи, але і прочі права і станемо в рівній ряд з другими вільними горожанами Канади. Миж не сьміємо за нашу тяжку працю на безмежних пустинях Канади і по фабриках лише пропасти і то з ганьбою! Ми живий нарід і у вільній Канаді! Лише єдності нам бракує і відпаги зїрплати з блуканєм по манівцях, а станути раз на певну, иньшими народами практиковану дорогу церковної і шкільної організації

Англіїці, Французи, Німці, Поляки в Канаді вже суть живим приміром, чим і якою дорогою в Канаді можна дійти до сили і повзги. У них лиш одна організація церковна відразу переведена дала їм їх силу. І ми то мусимо переvestи, а як ві то зглянути.

Головна наша сила в Канаді то фармари і в парохіях організовані міщани і робітники по містах. Они і найліпше тримають ся своєї рідної греко-католицької Церкви, мови і звичаїв. Мають майже всюди свої доми Божі, лише многим бракує душпастирів. Но за ласкою Божою є надія, що вже не довго будуть на них чекали. Сего року прїїде зі старого краю сподіванлх кільканаїцять нових оо. Місіонарїв, сего року зачинає ся вже при помочи Впрсвц. Архієпископа з Торонто МкНїля Руський Канадійський Семинар духовний в Торонто, Онтерію, що буде приготовувати на сьвящеників синїв наших фармарів і міщан. Сей семинар буде спільний для Русинів Канади і Зл. Держав Америки Наші кандидати до семинаря духовного приготовляються в латинських школах і в малім семинаря у Ст. Бонїфас, де за старанєм Впрсвц. Архієпископа Лянжевіна є на разі одинаїцять наших фармерських синїв а число їх може бути

Більше аж до 25. Для них буде від слідуячого року призначений особний священник, щоби мали свою Службу Божу, учителя релігії і рідн. історії в рідній мові. Приготовавчі паші початковї школи, що своїх спосібнійших і відповідних хлопців послають до малого семинаря є за старанем і коштами місцевих латинських Епископів на разі чотири: в Вінніпегу, Сіфтоні, Брендоні і Едмонтоні. І з публичних шкіл, де добрі учителі, що розуміють вагу народної інтелігенції спосібнійші дітя намовляють до дальших наук, є надія, що буде приріст народної інтелігенції.

Початки вже зроблені. Я застав тут більше зробленого для уложивлень організації церковної і шкільної, чим сподівав ся. З сими початками при дальнійшій помочи народу і загоподарованих вже місцевих латинських Впрсвщ. Епископів прийде ся нам розвивати шкільництво і церковну організацію на Канадійській Русі.

Ключі до організації наших сил в Канаді є і остають, доки не будуть осягнені, все ті самі: 1. Організація місцева через парохіяльні громади на статутах Руської Греко-католицької Церкви злученої з Римом або, що то само означає з руським греко-католицьким Епископом і 2. рідна католицька школа. Через се осягненє не повстидаємо ся перед другими народами Канади, але станемо попри них яко рівнорядні, добрі горожани Руськи вільної Канади.

Англійської мови хочемо радо учити ся, але і своєї рідної не думаємо забувати; другі народности і їх віроісповідання терпимо і шануємо, доки нас не зачіпають, а свою греко-католицьку віру визнаємо, після неї жиємо і єї не лише шануємо, але і боронити готові, коли сего буде потреба. На два боки, двом панам служити дальше не можемо, бо се нас губить і жаль нам всіх тих наших Братів, що так поступають. З любовію до людей блукаючих на службі чужим богам будемо за них все молити ся о зворот на просту дорогу.

Ті, що нам радо допоможуть в наших змаганнях, суть всі католицькі народи Канади, бо всіх вяже природно яко союзників одна віра і одна школа. Католиків є в Канаді коло півтретя міліона на вісім міліонів всього населеня і на 80 ріжних віроісповідань.

Як католяки канадійські уміють помагати, досить згадати, що на руські місії збирають що року колектя і передають своїм епископам, щоби підпирали тим руські католицькі місії і школи. Сє вистарчає, щоби зобачити, якї то

союзники. Вони помагають, щоби Русинам було легше мати те, чим вони стали так сильні, що другим можуть помагати, т. є церкви, священників, школи, інтелігенцію. Релігійні і практичні причини велять нам з ними тримати.

Високопреосвященним Єпископам Канадійських католицьких народів і їх Всщесним Душпастирям, що дбали про се, щоби Русини не стратили своєї віри і вічного спасення і помагали Русинам, як лише могли, а тепер по моїм приїзді мені часто помагають в моїх дуже трудних початках, висказую тут публично як найсердечнішу подяку. Най Бог благословить їх працю для добра повірених їм душ на славу і розвій Католицької Церкви у всіх народів.

То суть Дорогі Мої, уваги зібрані в одно зі всіх усюдів Канадійської Русини по першій розгляненню нашого положення в Канаді, уваги, котрі подаю Вам до розважання і покористання з них, щоби вже раз вплинути на чисту воду, набрати надії на красну будуччину і зачати організацію розбитих наших сил.

За мало у нас на разі духовної і світської інтелігенції, а за багато людей, що з того користають і баламутять загаль, але вже прийшов час, щоби поперед одна думка нас всіх в одно случила, а за тим і робота зачала ся. Робітники до організації: священники, учителі і інтелігенція взагалі, се моя перша журба, всього доложу, щоби вони як найскорше були і стали до роботи.

Знаю, що многим нашим добродіям будуть ті мої уваги дуже невигідні, хоть они є досвідом наших найліпших патріотів канадійських ствержені і приміром других народів диктовані, але на то є рада дуже користна: Любіть нарід, не свій бізнес, то сейчас зобачите, що народність в Канаді спасає ся лише через церковну і шкільну організацію, а патріотом є лише той, що любить нарід, посв'ячує ся для народу, поносить жертви або і сам стає жертвою, що ділає, а не лише пише або говорить теорії і з того живе.

Таких добродіїв, що лише уміють всіх і вся болотом обкідати і громади розбивати на часті ворожі, нарід не потребує: народови треба робітників, що єго духа підносять, єднають, будують; народови треба проводирів, щирих патріотів, не наганячів.

Час то зобачити ясно, час народови послужити, а не тягнути єго до служби такої, що єго нищить. Чистими руками, чистим серцем, робить ся така чиста справа, якою є добро бідного розбитого педолею народу.

Всемогучий, Відвічний Боже, що робиш чуда з тимп, що тобі вірно служать, дай нам своє благословенство на щасливий вихід з трудного нашого положеня.

Пречиста Діво, Мати Божа і наша, хороши канадійських Русинів, ту винницю, котру через Твоє посередництво засадила правиця Сина Твого. Встав ся за нами, Мати мира і любви, щобиśmy в святости і справедливости були Твоїми дітьми, одно серце і одна душа.

Благодать Господа нашого Ісуса Христа и люби Бога и Отца и причастіє святого Духа буди со всіми Вамп. Аминь.

Писано у Вінніпегу, в цвітну неділю, 20 цвітня 1913.

НИКИТА Епп.

West Canada Publ Co. Ltd.
